

Fotometrie s CCD

Základní metody

FH

Fotometrie

- Fotometrie je měření množství záření v optickém oboru.
- Jde o měření energie elmag záření v rozsahu daném citlivostí lidského oka (ne jinde!).
- V SI je základní fotometrická jednotka kandela pro svítivost. Odvozená jednotka pro osvětlení pak je lux.
- V astronomii nelze z formálních důvodů fotometrické jednotky používat, protože citlivost CCD detektorů je odlišná od oka.

Astronomická fotometrie

- Astronomická fotometrie je měření množství energie záření v určitém spektrálním oboru.
- Na měření používáme běžné fyzikální jednotky pro energii a její toky vztažené k určitému spektrálnímu intervalu.
- V optickém oboru se používají fotometrické systémy (UBVRI, uvby, ...) pro lepší srovnávání dat z různých zařízení a studium různých typů objektů.

CCD fotometrie

CCD kamera je tzv. zobrazovací detektor, který zaznamenává obraz vytvořený v ohniskové rovině objektivem dalekohledu. Ten je možné na různých místech zobrazit jako světlejší nebo tmavší a to úměrně počtu dopadajících fotonů.

CCD detektor je schopen zachycené fotony po určité době sčítat (integrovat) a převést na elektrický signál (zdigitalizovat).

Fotometrické informace

Ze snímků lze získat dva základní typy informace:

- o poloze a úhlovém vzezření objektu
- o toku energie (jasnosti) daného objektu

Nicméně, oba typy informace jsou většinou vzájemně kombinované tím, že se žádný objekt nezobrazí pouze na jeden pixel.

Získání fotometrické informace

Obecně existují dvě základní metody na získání fotometrické informace ze snímku hvězdného pole:

- aperturní fotometrie
- profilová fotometrie

Aperturní fotometrie

Jde o sečtení veškerého signálu od daného objektu v uměle vytvořené clonce (apertuře).
Vlastnosti:

- snadné použití bez komplikovaných matematických postupů
- můžeme použít na libovolný tvar objektu
- nedosahuje takové přesnosti a nepoužitelná v hustých hvězdných polích (hvězdokupy)
- nehodí se příliš na skutečný odhad celkového toku, ale spíše na diferenciální fotometrii podobně jasných hvězd

Profilová fotometrie

Měřeným profilem hvězdy se proloží vhodný profil a z něj se odvodí měřený signál.

Vlastosti:

- její použití je poměrně komplikované, musí se sestavit průměrný obraz hvězdy - point spread function (PSF) a ten použít na odhad signálu
- je poměrně přesná a robustní (necitlivá na náhodné chyby a šumy)
- použitelná i v hustých hvězdných polích
- ideální pro měření signálů od hvězd

Zadání cvičení - aperturní fotometrie I.

Úkolem je odhadnout signál od určité hvězdy pomocí aperturní a profilové fotometrie v relativních jednotkách ADU. Jako obvykle odhadujeme včetně standardních odchylek. Postup (aperturní fotometrie):

1. Odhadněte úroveň oblohy B_A na základě minimálně 30 pixelů dostatečně daleko od objektu.

Zadání cvičení - aperturní fotometrie II.

2. Sečtěte signál od hvězdy D_{ij} v kruhovém okolí kolem nejjasnějšího pixelu hvězdy. Od měřené intenzity přitom odečítejte i úroveň oblohy ($I_{ij} = D_{ij} - B_A$, $I = \sum I_{ij}$). Použijte různě velké clonky.
3. Vypočtěte instrumentální magnitudu $m = 25 - 2.5 \log_{10} I$ (kde I je signál od hvězdy s odečtenou úrovní oblohy) a zjistěte jestli odpovídá magnitudě z předchozího cvičení. Proč závisí magnituda na velikosti clonky? Diskutujte proč si magnitudy neodpovídají s magnitudou spočtenou munipackem.

Zadání cvičení - profilová fotometrie I.

Základem profilové fotometrie je proložit daty vhodný profil. Použijeme například:

$$G_{ij} = G_0 e^{-(i-i_0)^2 - (j-j_0)^2 / 2\sigma^2} + B_P$$

kde: G_{ij} je profil v bodě (i, j) , střed hvězdy je v (i_0, j_0) , B_P je úroveň oblohy a σ je pološířka profilu.

Zadání cvičení - profilová fotometrie II.

Postup (profilová fotometrie):

1. Odhadneme pološířku profilu:

$$h_x^2 = \frac{\sum I_{ij}(i - x_c)^2}{\sum I_{ij}}, \quad h_y^2 = \frac{\sum I_{ij}(j - y_c)^2}{\sum I_{ij}}$$

$$\sigma = (h_x^2 + h_y^2)/2$$

2. Metodou nejmenších čtverců odhadneme parametry G_0 a B_P . Na jejich základě pak odhadněte celkový signál. Porovnejte se signálem získaným předchozí metodou.

Reference

- Sterken, Ch., Manfroid, J: Astronomical photometry, A Guide, Kluwer Academic Press, 1992
- Buil, Ch.: CCD Astronomy, Willmann-Bell Inc., 1991